

Geneses

Kun yali kamin ya gaba ya yobal yalabal ya
talkan kinagere elyowa i kam dimue.

Gilme 1

- 1 Kamin kware koma one Kun kamin ya
gaba elyomue. Elyowa kagene i are kagene
- 2 de namba 1 kale kole elmue./ Kun kamin ya
gaba elyomba gaba yuu dire talkan ta
gabal dikemue. Nil ore gabal mowa
bolemil i kamin ore sibongoro Kun
Sugugilamie nil ore mowal bolemil i
- 3 pire-ure elmue./ Ena Kun ka el dimue,
"Nabaluwa unogel namue!" Kun el dungoro
- 4 nabaluwa unogel pumue./ Nabaluwa unogel
pungoro Kun nabaluwa min kanere sibowal
suna sibontere "Giruwa kole do! Taguwa
kole do!" dimue. Kun el dungoro giruwa
- 5 kole dimue. Taguwa kole dimue./ Nabaluwa
kagene unogel puwa i Kun i kam taguwa
yomue. Sibowal i Kun i kam giruwa yomue.
Kun koginan elmolipungoro kamin gidnale
engoro are kagene de namba 1 bawa dimue./
- 6 Ena Kun ka el dimue, "Kawalil ta
unogel pire nil suna sibontenamue!" Kun
el dungoro kawalil unogel pire nil suna
- 7 sibontomue./ Kun yali nil suna sibontere
"Nil tau maunil ago!" dire "Nil tau
kawalil molo!" dimue. Kun el dungoro nil
tau maunil agemue. Nil tau kawalil
- 8 monmue./ Nil kawalil mowa i Kun i kam
kamin-agai yomue. Kun koginan
elmolipungoro kamin gidnale engoro are
kagene de namba 2 bawa dimue./
- 9 Ena Kun ka el dimue, "Nil maunil
agowa kure bol bage ta molo! Gaba kula

duwa bage ta unogel namue!" Kun el
 dungoro nil maunil agowa i bage ta kure
 bolmue. Gaba kula duwa bage ta unogel
 10 pumue./ Gaba kula duwa unogel puwa i
 Kun i kam gaba yomue. Nil bage ta kure
 bolmowa i Kun i kam pilnil yomue. Kun
 11 talkan elyowa i min kanemue./ Ena Kun ka
 el dimue, "Komina kane kane ya kwilkan
 kane kane ya ere kane kane gabal unogel
 nangoro komina ibem nene nene kolere,
 kwilkan nene nene ibem kolere ere nene
 nene mugem kolamue." Kun el dungoro komina
 kane kane ya kwilkan kane kane ya ere
 kane kane, gabal unogel pire Kun duwa mele
 12 el elmue./ Gabal i komina kane kane ya
 kwilkan kane kane ya ere kane kane i
 kinagere nene nene mugem kowa i gabal
 unogel pumue. Kun talkan elyowa i min
 13 kanemue./ Kun koginan elmolipungoro kamin
 gidnale engoro are kagene de namba 3 bawa
 dimue./
 14 Ena Kun ka el dimue, "Nabaluwa tau
 kaminil unogel namue! Nabaluwa tau unogel
 nawa i giruwa ya taguwa ibe sire ba
 kagene ibe sire are dow a kagene ya nim
 suwa kagene ibe sire na koginan nima puwa
 elga i ama yobal omine ditenamue.*/
 15 Nabaluwa tau kaminil unogel nawa i nabale
 gabal denangoro gabalil nabalame." Kun
 el dungoro nabaluwa tau kaminil unogel
 16 pire Kun duwa mele el elmue./ Kun nabaluwa
 ore suwo elyowa i are ya ba elyomue. Kun
 yali taguwa kagene are i ore dename dipile
 are elyomue. Giruwa kagene ba yuwalta
 dename dipile ba elyomue. Kun yali kwile

*Arom 1:20, Aposel 2:19-20.

17 kowa ama elyomue./ Ena Kun yali
 are-ba-kwile nabale gabal denangoro gabalil
 nabalame dipile Kun yali are-ba-kwile
 18 kaminil yepagelemue./ Kun yali are-ba-kwile
 kaminil yepageluwa i giruwa ya taguwa ibe
 sire are i taguwa kagene dename dipile ba i
 giruwa kagene dename dipilmue. Kun talkan
 19 elyowa i min kanemue./ Kun koginan
 elmolipungoro kamin gidnale engoro are
 kagene de namba 4 bawa dimue./
 20 Ena Kun ka el dimue, "Nilkabe kane kane
 nilil magele sirere dire yabesire molamue!
 Kabekawa kane kane ere minemil mole kaminil
 21 pirere diwanamue!"/ Kun ka el dire nilkabe
 ore gwibile tau elyere mal nilil domue.
 Nilkabe kebil kane kane ama elyere mal
 nilil dow a magele sirere dire yabesire
 pumue. Kabekawa yau yau pewa i kane kane
 ama elyomue. Ena nilkabe ya kabekawa
 kinagere yalemai nene nene mamenem ele
 magele sirere dire yabesire pumue. Kun
 22 talkan elyowa i min kanemue./ Ena Kun
 nilkabe kane kane ya kabekawa kane kane
 akele ditere ka min el ditomue, "Nilkabe
 kane kane! En magele sirere dire nilil
 kinagere mol kune elo! Kabekawa kane kane!
 En magele sirere dire ere minemil kinagere
 23 mol kune elo!"/ Kun koginan elmolipungoro
 kamin gidnale engoro are kagene de namba 5
 bawa dimue./
 24 Ena Kun ka el dimue, "Bona kane kane
 ya duakabe kane kane ya guretogi kane kane
 gabal unogel pire nene nene mamenem ele
 magele sirere dinamue." Kun el dungoro
 yalemai gabal unogel pire Kun duwa mele el
 25 elmue./ Kun yali bona kane kane ya
 duakabe kane kane ya guretogi kane kane
 elyowa yalemai kinagere nene nene mamene

ele magele sirere dire gabal ore magelemue.
 Kun talkan elyowa i min kanemue./
 26 Ena Kun ka el dimue, "Nono yobal ta no
 molbinga mele elyenabinue. Yalemai no
 elbinga mele elamue. Yobal yalemai nilkabe
 nilil mowa ya kabekawa ere minemil mowa ya
 bona kane kane ya guretogi kane kane
 27 kinagere gabal wanuwa i ore eltere gaba
 kinagere ama kemelamue."/ Ena Kun yali
 yobal elyowa i Kun nene mowa mele elyomue.
 Kun yali yobal elyowa i yal ya abal
 28 elyomue./ Kun yal ya abal elyemaldere yal
 sule akele ditere i ka min el ditomue, "En
 gage kul yenanue! En gage kul yenanga
 yalemai magele sirere dire gaba kole kole
 mol kune elere gaba kinagere kemelamue.
 Nilkabe nilil mowa ya kabekawa ere minemil
 mowa ya talkan kinagere yuu kwi mole gabal
 29 wan uwa i ama ore eltenamue."/ Ena Kun
 yali yobal ka el ditomue, "Komina ibe kane
 kane ya ere muge kane kane gabal kole kole
 mognawa i na elyere en tega en ninanga
 30 dimue./ Bona kane kane gabal mowa ya
 kabekawa kane kane ere minemil mowa ya
 guretogi kane kane ya talkan kinagere gabal
 yuu kwi mowa i ama na komina kane kane
 elyega ninamue." Kun el dungoro yalemai
 31 kinagere Kun duwa mele el elmue./ Ena Kun
 kanuwa talkan kinagere elyowa i kanere
 "I min one dime" dire talkan kinagere
 elyowa i min one kanemue. Kun koginan
 elmolipungoro kamin gidnale engoro are
 kagene de namba 6 bawa dimue./

Gilme 2

1 Kun yali koginan elmolipire kamin ya
 gaba elyemaldere talkan kinagere kaminil ya
 2 gabal mowa i ama elyemaldomue./ Kun are

kagene 6 pela koginan elmolipire talkan
 kinagere elyemaldere koginan kinagere ewa
 i elbawa dire are kagene namba 7 molpilmue./
 3 Kun yali talkan kinagere elyemaldere
 koginan kinagere ewa i elbawa dire are
 kagene namba 7 molpuwa i pile Kun are
 kagene namba 7 min piltere "I are kagene
 ta nabaluwa diname" dimue./
 4 Ka enma kele kanenga i kamin kware
 koma one kagene Kun ore ewa yali kamin ya
 5 gaba elyowa kam dimue./ Kun ore ewa kamin
 ya gaba elyowa kagene i Kun nim ole deime
 dekewa yate yal ta komina elyalawa ta ama
 ole molkewa i pile komina tau gaba ole
 6 mogekemue./ Kagene i nim ole sikemba
 mogemanile gabal kinagere mol kune elmue./
 7 Ena Kun ore ewa yali gaba tau ire nure
 agedage sire yal ta elyere yobal yuu kwi
 mowa-gilamie kuu si gumamil dongoro yali
 agelere yuu kwi monmue./

Ere ibelil ta kam Iden i kam dimue.

8 Kun ore ewa yali are mogeuwal ile ere
 ibe ta elyalmue. Kun ere ibe elyawa i kam
 Iden yere yal elyowa era agelipuu ere
 9 ibelil domue."*/ Kun yali ere ibelil
 elyawa i ere milege yobal min one kanuwa
 mogere muge min one kane kane kolmue.
 Kowa i nowa dogen ore kemue. Ena ere
 ibelil suna i ere ta muge kowa i yobal
 ninawa kage kage yuu kwi mole molamue.
 Golkenamue. Ere ibelil suna i ere ta ama
 muge kowa i yobal ninawa mamene min dimia

*"Iden" i Ibiru ka ta mamenem el pamue:
 Agai min one dimue.

pilkun dalere mamene nige dow a ama
pilkun dalamue./

- 10 Ere ibelil suna i nil nela ta agemue.
Agere biya dire ere ibelil suna kole kole
pungoro ere ibe min mogemue. Nil nela era
sibontere u swire swire pire agemue./
- 11 Nil nela era sibontowa kole ta puwa i kam
Paisan dimue. Nil nela Paisan i agai ta
kam Awila i suna domue. Awila agai i
yobal gut moni wouwa agai dimue./
- 12 Awila agai iyobal gut moni wouwa i gut moni
min one dimue. Awila agai ere tau duwa i
nilem demine min suwa i kam Deliam yowa i
ama dimue. Mai kobile gol ta kam Onikis
i ama milege dimue./ Nil nela era
sibontowa kole ta puwa i kam Gian dimue.
Nil nela Gian i agai ta kam Itiopia i suna
domue./ Nil nela era sibontowa kole ta ama
puwa i kam Taigirisi dimue. Nil nela
Taigirisi i Asiria agai are mogeualagemue.
Nil nela era kole ta ama puwa i kam
Yupiretis dimue./
- 15 Ena Kun ore ewa yali yal elyowa
agelipuu ere ibelil Iden suna dow a i
koginan ele ere ibe kemele molame dipile
domue./ Kun ore ewa yali yal elyowa era
ka dinima pire el ditomue, "En ere ibelil
mole ere mugem kinagere ninanga pamue./
- 17 Dimba ere ibelil suna ere ta muge kowa
yobal ninawa mamene min dimia pilkun dalere
mamene nige dow a ama pilkun dalawa i mane
ore dimue. En nekenanue. Ninanga en pola
golanga pamue."/
- 18 Ena Kun ore ewa yali el dimue, "Na yal
elyega yali nene teran molawa paikemue.
Na yali kunam ta elyegere eli kene mole
akele ditenamue."/ Ena Kun ore ewa yali
gaba ta ire nure agedage sire bona kane

kane ya kabekawa kane kane elyere ageli
 yal Adam mowal pire "Kam silawe diyename"
 dire yal mowal domue. Ena yal Adam
 talkan kinagere gabal yuu kwi mowa i kam
 teran teran yetowa i enmagia yuu dimue./
 20 Yal era bona kane kane ya kabekawa kane
 kane kam teran teran kinagere
 yetomba kunam ta eli kene mole akele
 ditenawa ta molkemue./
 21 Ena Kun ore ewa yali yal Adam ul ore
 ka ditongoro pai mongoro Kun dagelem ta
 22 age pol di-ire mie age sigii ditomue./ Kun
 yal era dagelem ta age pol dimena dow
 era ire abal ta elyere agelipuu yal mowal
 23 koltomue./ Ena yal Adam el dimue, "Kun na
 yobilagera ya na miina ire abal elyowa
 i pile na 'abal' kam yeteyue," yal era ka
 24 el dimue./ Kun yali yal ya abal elyowa*
 i pile yalkane nemam maldere ebiembai kene
 sidaulangoro yal sule i u gam teran dal
 namue./
 25 Kagene i yal ya ebiembai yal sule i gal
 kugel pilkere yorowame monmba min mole
 gai golkemue./

Gilme 3

Yal ya abal tal nige dow a ewa kam dimue.

1 Kun ore ewa yali duakabe kane kane
 elyomba duakabe ta nomane ore pawa pilbawa
 duwa yale mowa i togi monmue. El pawa i
 pile togi ure abal sile bolpilmue, "Kun

*Matiu 19:4

yali en yal sule ere ibelil ere kinagere
 2 mugem nekeo dientomo?"/ Ena abal togi
 el ditomue, "No yal sule ere muge ere
 3 ibelil kinagere ninabinga pamue./ Dimba
 ere ta ere ibelil suna duwa i Kun i mane
 dinotere 'En yal sule ere muge i ninanga
 mo aupilanga en yal sule pola golanue'
 4 dinotomue."/ Dimba togi era abal el
 ditomue, "Taman. En ninanga ta one
 5 golkenanue./ En ere muge era ninanga
 kagene i en yal sule nomane ore painamue.
 En nomane ore pangoro en mamene min dimia
 ya mamene nige dow dimia ama pilkun dalere
 Kun nene mowa mele en ama unogel nanue.
 6 Kun i pile mane dientomue."/ Ena abal era
 ere muge i nowa-muge min one kanere muge
 i min one duwa kan dogen golere el
 dipilmue, "Na ere mugem i ninalga na
 nomane ore painame" dipilere mugem tau
 pelnomue. Pelnere mugem tau wiembai
 7 tongoro yali ama nomue./ Abal mugem
 nongoro yal ama mugem nongoro yal sule i
 ege teran nomane ore pangoro kan ileya dow
 yal sule i yorowame molbilga kanemue.
 Kanere gai ore golere yal sule i aukola
 anem balere kan direman dere gorai ya
 kawul dal pilbilue./
 8 Ena pudungoro Kun ore ewa yali ere
 ibelil wan uwa Adam ya ebiembai nuge duwa
 pilere Kun gumamil molale dipilkere tii
 9 pire ere ibelil suna kul sipamue./ Dimba
 Kun ore ewa yal Adam alem bole "En ai
 10 mone?" dimue./ Ena yal era ka di kole dere
 Kun el ditomue, "Na en unga pile, na
 yorowame molga, na kuril pile ere ibelil

*2 Korindi 11:3

11 suna kul sipaiyue."/ Ena Kun yal era
sile bolpilmue,"Ala dientongoro en
yorowame mole dipilne? Na ere muge mane
12 dientega era en nemaldeno?"/ Ena yal era
Kun el ditomue, "En abal na eli kene
molame dire abal na tenga abali ere muge
13 pelnere na towa neyue."/ Ena Kun ore ewa
abal era el ditomue, "En sila elne?" Abal
di kole domue, "Togi ta ka kule sinatongoro
na ere muge pelneyue."/

Kun yali togi ya yalabal giwil
puwa towa kam dimue.

14 Ena Kun ore ewa yali togi el ditomue,
"En tal nige dow a inogel denga en giwil
puwa talem inanue. En giwil puwa talem
inanga i wibe pire duakabe tau biem mowa
ya tau biem molkewa i kinagere giwil puwa
talem age ime denamue. En miriyen bilere
gab al wan molere yuu kwi molanga kagene i
15 en kogane kage kage newan molanue./ En ya
abal era kiam kiam ele wan molipire en
gaun gagelenma ya abal gaum gagelema ama
kiam kiam elmolamue. Eme abal era gaum
gagel em ta yali en bilen egele dal
dinangoro en yali kalem biine kuu gare
16 balanue."/ Ena Kun togi ka el ditemaldere
abal era ka el ditomue, "En gage painanga
kagene i na giwil ore puwa en tegere en
giwil ore pile gage kul yenanue. En gage
kul yere giwil ore pilanba en nima pire
wienbai inale dipilanue. En wienbai wibe
17 pire ore elentenamue."/ Ena Kun yali Adam
ka el ditomue, "En ebiembai ka duwa pile
dule bole ere muge mane dientega nenga,
gaba min en tega i enma u nige domue. En
mam paire gaba u nige dow a i pile en yuu

18 kwi monga kagene en kage kage koginan
ore ele kwa kominan yalninanue./ En mam
paire tal galeyawa ya kwime kaime gab al
mogenamue. El pawa ipile en tal ire kwa
19 komina yalninanue./ En palan ore bole
koginan niga diele kwa kominan
yalninanue. El elmolipire golanga yobal
en gan ipuu maul sinawa kagene i en gan
u gaba kwi namue. Na gaba ire en
elyega, i pile en golanga en gan u
gaba kwi namue."/

20 Abal era gage kul yenawa ainere
ainere yobal kinagere yuu kwi molunawa,
ipile yal Adam yali ebiembai kam Ewa
21 yetomue.* / Ena Kun ore ewa yali bona
sip sip ta sigole gam kwil sire gal
elyere Adam ya ebiembai tongoro yal sule
i gal domue./

Kun yali Adam ya Ewa ere ibelil
abile mena dow a kam dimue.

22 Ena Kun ore ewa yali el dimue, "No
yal elyobinga yali mamene min dimia ya
mamene nige dow a dimia pola pilkun dalere
no molbinga mele unogel pumue. El pawa
ipile yali ere ibe ta mugem kowa yobal
ninawa yalemai kage kage yuu kwi mole
molawa mugem i yal era ninawa pamue.
Ninawa yali kage kage yuu kwi mole
23 golkenawa pamue./ Ena Kun ore ewa el
dire yal Adam ya ebiembai ere ibelil
Iden abile mena domue. Abile mena dere

*"Ewa" kam duwa i Ibiru ka mamenem el
pamue: "Yuu kwi monmue."

24 el ditomue: "En ere mena pire na koma gaba
ire elyeentegal i en kwa komina elyalninana
po!"/ Kun el dire yalabal abile mena dere,
Kun yali angelo nima puwa tau ageli yure
ere ibelil Iden are mogeuwal ile
dongoro nu paimonmue. Kun yali kubapilage
ore gwibile ta dowa ore dowa i ama ire ere
ibelil suna yongoro kubapilage era wenabe
gelere ere ibelil yobal igal nawa milem
sipele domue. Ere ibe ta muge kowa i
yobal nere kage kage yuu kwi molawal
molawa-muge i Kun yalabal nekename dipile
mile sipele domue./

Copyright Reserved

New Tribes Mission, Kundiawa, Papua New Guinea
Printed by: Christian Communications Limited
P.O. Box 95364, Tsimshatsui, Hong Kong.
CCL/JP 1/80 7H5